

מסורת הש"ס

(א) מנחות ק'. חולין יג. ללא;
(ב) [חולין לח: א.] חולין לז:
(ג) ע"י ירושל' ביצה פ"א ה"א, ע"י פ"ב סוה"ג וה"ד, (ד) שבת טו.לא, (ו) ירושל' שבת פ"י ה"א, (ז) [פלה יג: חגיגה י: ב"ק כו:
ס. סנהדרין סד: כריתות ט"ז, ויקרא ד, ז, (ט) שמות לה, (י) לקמן נו"ג, יומא ג,
ז ד"ה מנין, (ט) חולין יב:

◄ הגהות הב"ח ►

(א) גמ' פנינים הוא דאמר כמן לא אמר ר"ש:

◄ שינויי נוסחאות ►

[א] ל'ל דבחו (ש"ס: [ב] ל'ל אליעזר יעב"ץ: ד"ג, ורבי' בחורין), ולעיל הלן כלל העמוד: [ג] ל'ל דתניא (ש"ס: ורבי' בשבוח: [ד] ל'ל הובכשר (ששכ"י: ורבי' בנבבוח: [ה] תרתיירו (ש"ס: ורש"י: [ו] ליה (ש"ס: [ז] ל'ל פנים (ש"ס: [ח] לן מינה (ששכ"י: [ט] אלמא בעלים נמי מקריב קרי ליה (ששכ"י: [י] היה בו שיעור אבל ורבי' ל'ל (ש"ס: [יא] ל'ל מחשבה (ש"ס: [יב] לה' לבדו (ש"ס: [יג] ל'ל מפני' (רבי' ד'ן רוח"ט: [יד] שנסכבה פרשת שבת לפרשת מלאכת המשכן ל'ל (ש"ס: [טו] ל'ל ובאי מלאכת (ש"ס: [טז] וזה שאין שיעור (ש"ס: [יז] מביט בכל שרת ממקום (ש"ס: [יח] ל'ל בערית סני' (ש"ס: וכתח"י: [יט] כ"ש' נוסף אבל מתכוין לחיותה סימנין: [כ] בדפוס ונלה והשתא האי: [כא] חולין הדבא דפסוליהו דהיינו כסבור שהן חולין דפסול משום מתעסק וכוליהו מושרט ורבי' וכליהו מושרט ורבי' [כב] כסין בלי שרת בשמיטה ל'ל (ששכ"י: [כג] ש"ס נוסף שהרי אין עושין כלי שרת ע"ן ואפילו הכי שחושין בקרימית. וכ"ה כניי"ב: [כד] כ"ש' נוסף מי שפסחו טלה תהוב ו (בצוארו) [כה] כ"ש' נוסף שפסחו גדי תהוב לו בין קריני: [כז] וילפינן כוליהו מעולה (ש"ס: [כח] ל'ל כלי שרת (ש"ס: [כט] יש לומר דכל אחד ל'ל (ש"ס: [ל] מיתת מחיטת כו' נמקם (ש"ס: [לב] גירסת ל"ק בפנים ומקבל הדם במיעוט שפכים אע"פ שאין הדם שפכים נפסל בריצא. א"נ כו' ל'ל (ששכ"י: בחולין ג') ע"ה) ע"ש: [ל] מיתת פנים נמקם (הג' ד"ס, ונגלו' קרי' גירס' שבפנים: לא) נדל"ג וגם הכיבן ככל אנב הבחמה (ג'ליון):

◄ שיטה מקובצת ►

מתנה אחת חוץ שנתקבל. הקשה ה"ר' אליעזר מטריות פמה בהזאת וסוים במתנות. וי"ל דליתבא קטל לא מנעיה הזאת דמתכנתות בכל מקום כגא אפילו במזבח החיזין כגון כפרה ופגעים דתאמר לעיל (דף טו, ה.) [אלף] אפילו מתנות שאין מעכבות על מזבח החיזין אלא נמנע במתנה אחת ללא מ"מ מעכבות על מזבח הפנימי. וכן משמע בגמ' דלר"ך קרא גם לאכניע מתנות: תורד"ה איהו. ובתוך כך ארוא שפיר הוא דאמר בפ"ק החולין בגין דברין קריבות של קנה ושחם ברי. ואע"פ דמיימי שחוקים (ותשע) [ועשה] כלי דודאי כלי ענין דמנוח כמנה דוכתי, מ"מ לא משמע שחקה על שרת שאין חיל עושין כל שרת על עין (תורד"ס: [בא"ד ודאי דלא חנן הבא דרשיתין ככלי שרת בצפון, משום דרשיתין ליה (רב' העבורה) [רביב' העבורות] בענין כלי שרת. וז"מ למה מן וקבל דמן ככלי שרת, לא דמי [דלף חנן ליה] אלא משום דבעי שיהא הכלי שרת כולה צפון לאפוקי דאי היו רובו דדרוס ומיעוטו צפון אע"פ שהוא מקבל צלוחת מיעוטו צפון מ"מ כשהוא [מקבל] הדם ככלי עגל אבב רוב הכלי שדרוס דאבב כלי שמים אבב ולא היו קבלה צפון. אבל כשעת שמיטה אינו לר"ך להיות הסבין כלי צפון דכא אפילו אם הסבין רוב דדרוס רק ששחוט במיעוט הסבין צנפון כשרה וגם [א] הכנתה עולה אבב הסבין והרי שם שמיטה צנפון. ומיהו אחת דלא בעיין כלי שרת ודאייה מתוספתה דמנוחת כו'. ואינו רוצה לומר [דאינה טעונה] כלי ממש שהרי עולה [טעון בלן] מוסיף [אח] המאכלת, אלא דאינה טענה כלי שרת קאלמר. [וקשה] למורי דמאי [שאל] שמיטה משאר עבודות. וז"מ משום דכשרה כור, היא בללה כשרה כור [מנחת ט.] וטענה כלי שרת. ותוירן דבליה דליה כי אם נקדשים אע"י דכשרה כור הוא כשרא קדשים לענין כלי שרת, אבל שמיטה שואל וישיאא בחולין כמן נקדשים. (ו)כן אע"פ שהלר"ך כלי לא בעיין כלי שרת. ואי"מ כיון דכלי קרא בשמיטה דכשרה כלי מוסיף

למתעסק נקדשים. שוחט קדשים ולא כזווהה אלא כמתעסק דדברים אחרים: **בידינו הוא**. ראייה זאת כבר ידענו אותה ומיהו מנחה הוא דנפקא לן [ח ולא עיכוב: **שמעתי שהבעלים מפגלין**. בעבודת הכהן אם קיבל הכהן בשמיטה וחיטשו הבעלים עליה על פיגול היו פיגול: והקריב

המקריב. קרבנו כפרשת נסכים כמיצ והקריב המקריב קרבנו לה' (במדבר טו) אלמא [ט מקריב קרבנו קרי ליה הלכן הוו להו בכלל [ט המקריב לא יתש: **ורבי אליעזר פוסל**. התם מפרש דהדיא שחטם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים ואע"ג דלא איהו שחיט לה פסול: שאין כשר להצניע. במסכת שבת כגון דס נדה או איסור (או) הנאה: ואין מצניעין כמותו. שכשר הוא להצניעו אם היה י שיעורו אבל שיעורו של זה מועט הוא ואין אדם חוששו להצניעו: ונא אחר והולילו. בשבת לרה"ר חייב דחשיב מלאכה מפני מחשבתו של זה שהוכשר לו והצניעו: ותרוייהו. רבי אליעזר ור"ש זן אלעזר: השפא **בחור**. בעבודת כוכבים ושבת דלא כתיבא זהו מחשבה דהדיא אמרינן זה מחשך זה עושה הוא מחשבה: **פנינים**. בקרבנות דמחשבה זהו כתיבא מיצניא: **פנינים הוא דאמר**. משום דעיקר מחשבות [א בקרבנות כתיבא: **אבל בחור**. כגון עבודת כוכבים ושבת לא: **צעצודם כוכבים מיצניא**. דעבודת כוכבים דומיא דעבודת פנים חייב זה רחמנא כדאמר' צארעם מיתות (סנהדרין ס:)וצב לאלהים יחסם בלמי לה' [ב בעבודת הראיות למקום חייב זהו בעבודת כוכבים זין שדרכה כזך זין שאין דרכה כזך הלכן לענין מחשבה נמי איכא למיגמרה מצפנים [ג: **מלאכה מחשבת אסרה טורה**. שנסמכה [ד שבת לפרשת המשכן ציוקאל [ט ומלאכה [טו מחשבת שהעושה אותה מתכוין למלאכה גמורה אלא שגג בשבת או סבור שמתאכזה זו ומותרת וזה [טז שיעור זה חשוב צענינו אינו מתכוין למלאכה:

הדרן עלך בית שמאי

קדשי קדשים. כולן צכלל חטאות ואשמות ועולה ושלמי ציבור ומיהו משום דחלוקין בזמתן דמיס או דנקטרתין דדר מני לכו כל חד וחד צאפי נפשיה לפרש הלכותיהן: **שחיטתן צפון**. וצגמ' מפרש מ"ט לא תנא וקבול דמן ומ"ס דתנן חטאות הפנימיות צרישא: **פר ושעיר של יום הכפורים כו'**. צגמ' יליף טעמא מנא לן דשחיטתן וקיצול דמן ככלי שרת [א צפון: **ככלי שרם**. דכמיצ בעולה [א צמיני וישם באגנות (שמות כד) וממנה למדו [ב כל הזבחים דהיקס ליטעון כלי: **הויה על זין הדבוס**. [ג עומד זין שני כדי ארון ומוזה א' למעלה ו' למטה כנגד עובייה של כפרת ולא היו גוגעים בה: **ועל הפרכת**. דכרמיצ וכן יעשה לאהל מועד (ויקרא טו): **ועל מוצה הוזה**. דכרמיצ וילא אל המוצה וגו' צאחרי מות [שס]: **מפנה אחס מהן מעכבה**. דלאמרי' צפ' בית שמאי [לעיל דף לו:]: **שרי הדם היה שופך על יסוד כו'**. יליף צגמ' [נא:]: **ואם לא נתן**. שירים הללו ליסוד לא עיכב הכפרה. וצגמ' [גג]. יליף לה צצרימא יכול יעכבנו כו': **פרים הגשופים**. פר העלם ופר כהן משיח שאין נאלכין לכהנים אלא נשרפין חוץ לירושלים דכמיצ זהו אל שפך הדשן ישרף (ויקרא ד) וילפינן צצדר יומא (דף סח). שהוא חוץ לירושלים: **ושעירים הגשופים**. שעירי עבודת כוכבים שהוקשו לפר העלם לכל דצריהם צפרק בית שמאי [לעיל טז:]: **הויה על הפרוכס**. כמיצ זהו אכל זין הדבים לא כמיצ זהו דכמיצ צפר יום הכפורים והזה צאכצכו על פני הכפרת וגו' (ויקרא טו):

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

מז

מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול. פ"ק דחולין (דף יג.) [ג פירש בקונטרס כגון מתעסק צצכינו להגציהו [ואן] לזורקו וקשה דכה"ג אפילו בחולין פסול לרצנן דפליגי עליה דרבי נתן [ט וצעו כוונה ואפי' מתכוין לחמיכה כגון זרק סבין לנועצה כזותל דחשיב מתכוין לחמיכה דמנוחם פ"צ דחולין (דף לא:)אפי"ה פסלי רצנן עד שיתכוין לחמיכת סימנין [י אף על גב דאינו מתכוין לשחיטה להמיר צצר ודאי מכשרי דקאלמר התם ורצנן נהי דלא צעו כוונה לצמיח לחמיכה מיהא צעין פירוש לחמיכת סימנין אבל חמיכה אחרת לא דזרק סבין לנועצה כזותל מתכוין לחמיכה הוא ופסלי רצנן ונראה [ט האי מתעסק דקדשים היינו מתכוין לחמיכת סימנין ולא לשם צמיחה דבחולין כשר וצקדשים פסול ועוד יש מתעסק אחר כגון משוח חולין [א דהיינו כספור שהן חולין וכולהו מושחט את זן דצקר נפקי:

הדרן עלך בית שמאי

איזהו מקומן: קדשי קדשים שחיטתן בצפון. ה"ר אפרים היה מדקדק מכאן דלא צעין סבין [כ ששחיטה מדלא קמי שחיטתן ככלי שרת צצפון דקדמי גבי קבלה וקיצול דמן ככלי שרת צצפון ומתוך כך אחיא שפיר הא דאמר צצ"ק דחולין (דף ג.) כגון צצדק קרומית של קנה ושחט בה דלא צעי כלי שרת [כ קנה ושחט קאת צפסחים פ' ואלו דברים (דף סו.) שהיה כל אחד מציא סביו מתוך צימו' [כ ואי אפשר לומר כן דצסוף התודה (מנחות פג:) וצסוף דס חטאת [לקמן לו:]: דריש מדכמיס ויקח את המאכלת דעולה טעונה כלי וילפינן [כח מייניה כוליהו וצסוטה פירק היה מציא (דף ד:) משמע דסבין מקדש ליה לסד ועוד צצריס התודה (מנחות עח:): איכא למ"ד סבין אלימא מכלי שרת דאף על גב דלית לה חור מקדשא והאיך קרומית של קנה איכא למימר שחקה ונעשה כלי [כו ורבי' יוסי צרי' יהודה דאמר צפרק היה מציא (סוטה ד:) דעושין כלי שרת דען והאיך דאלו דברים (פסחי' סו.) אימרי [כ כל אחד הקדיש סביו צצער שבת והאי דלא מנן הכא שחיטתן ככלי שרת צצפון כדמתן צצבלה לא דמי צצבלה נמי לא הוציר הכלי אלא משום דבעי שיהא גס הכלי צצפון לאפוקי אם הצהמה צצפון והכלי דדרוס והדס מקלח בתוכו תדע דצכל הנהו דצעו צפון קמי שחיטה [כח כו' וקיצול דמן ככלי שרת צצפון וגבי קדשים קלים ששחיטתן צכל מקום צעורה לא קמי וקיצול דמן ככלי שרת אע"ג דצעי קבלה ככלי שרת וכן לעיל פרק שני (דף כו.) דתניא קדשים קלים שחיטתן צפנים וקבול דמן ככלי שרת צפנים אחא לאשמועינן שרירן שיהא הכלי צפנים לאפוקי אי רוב הכלי בחורן ומיעוטה צפנים [כג אע"פ שאין הדס צפנים [א נפסל ציואל דמקבל צמיטעו שצפנים אי נמי משום דאיכא אשם מזורע שמתקבל ציד איצטריך

הצהמה צצפון והכלי דדרוס והדס מקלח בתוכו תדע דצכל הנהו דצעו צפון קמי שחיטה [כח כו' וקיצול דמן ככלי שרת צצפון וגבי קדשים קלים ששחיטתן צכל מקום צעורה לא קמי וקיצול דמן ככלי שרת אע"ג דצעי קבלה ככלי שרת וכן לעיל פרק שני (דף כו.) דתניא קדשים קלים שחיטתן צפנים וקבול דמן ככלי שרת צפנים אחא לאשמועינן שרירן שיהא הכלי צפנים לאפוקי אי רוב הכלי בחורן ומיעוטה צפנים [כג אע"פ שאין הדס צפנים [א נפסל ציואל דמקבל צמיטעו שצפנים אי נמי משום דאיכא אשם מזורע שמתקבל ציד איצטריך

פר פרים הגשופים. פר העלם ופר כהן משיח שאין נאלכין לכהנים אלא נשרפין חוץ לירושלים דכמיצ זהו אל שפך הדשן ישרף (ויקרא ד) וילפינן צצדר יומא (דף סח). שהוא חוץ לירושלים: **ושעירים הגשופים**. שעירי עבודת כוכבים שהוקשו לפר העלם לכל דצריהם צפרק בית שמאי [לעיל טז:]: **הויה על הפרוכס**. כמיצ זהו אכל זין הדבים לא כמיצ זהו דכמיצ צפר יום הכפרת וגו' (ויקרא טו):

מתנה

במיטעו כלי שצפון דמי כזך, לך מני כלי שרת צצפון לומר לך דבעיין רוב הכלי צצפון שהדס מתקבל בתוכו ולכן שדין ליה במר רוב הכלי אכל גבי סבין לא שייך למומר האי טעמא. ומדע דכל השדוס דקמי וקיצול דמן ככלי שרת צצפון משום הכי הוא רצני גבי קדשים קלים [לא חנן וקבול דמן ככלי שרת] וכן משמע התם דקאלמר סבין מקדשא ליה לצואר כהמה אלמא משמע דכלי שרת הוא אינו ידע למחות ולשלוט הסבין אינו כלי שרת ודא דקאלמר התם סבין מקדשא ליה לשחיטה אינו רוצה לומר שהוא כלי שרת אלא משום שהוא רצני לשחוט. וכן משמע צצרק התודה (מנחות טח:) דלא צעין כלי שרת לשחיטה דקאלמר גבי סבין ועדיפא מכלי שרת דאף על גב דלית ליה חור מקדשא ואי היו כלי שרת הול"ל ועדיפא משאר כלי שרת, אבל ר"ל עדיפא מכלי שרת ממש דהואיל והלר"ך הכסוב כלי לשחיטה ואף על גב דלית ליה חור [דשון תוספות

אחרות תוספותיו שה"ר ד"צ

כב א מיי פ"א מהל' פסח"ט הלכה ג:
כג ב מיי פ"ד שם הלכה א:
כד ג מיי פ"ב מהל' שמיטה הלכה כב סוג ענין סג טע"ע י"ד ס"ד פט" ג:
א ד מיי פקד ה מהלכות משיח'ק הלכה ג והלכה ג:
ב ה מיי שם הל' א והל' ג:
ג ו מיי שם הלכה יב ופ"ד מהלכות עוה"כ הלכה ג:
ד ז מיי פקד ה מהלכות מעה"ק הלכה יג:

◄ תורה אור השלם ►

1. וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַדָּבָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם אֶת הַחֵזֶק וְהָרֶקֶט אֶת הָדָם עַל הַמִּזְבֵּחַ כְּקִבֵּי אֲשֶׁר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

2. וְכִי תִבְרָאוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּתְּנֶהוּ:
ויקרא ט, ה
3. וְהִקְרִיב הַמִּקְרִיב קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִמִּנְחָה טָלַת עֶשְׂרוֹן קָלוֹל בְּרִבְעִית הַחֵזֶק שָׁמֶן:

במדבר טו, ד

◄ מוסף רש"י ►

מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול. לומר מנין למתעסק שפסול בקדשים, כגון מתעסק בסבין להגציהו או לזורקו ושחט בקדשים, שלא מתכוין לשום שחיטה, אבל מתכוין לשום שחיטה עתלמא כשר אלא שלא ענה לנפלים לסם מזהב:
וז בירידנו היא.
מקרא זה היימי יודע ומכאן אנו למדים שגמלו להמתין, ואני שאלתי לעצב מנין שאם לא מתכוין יחא פסול:
לרצונכם תזבחהו.
שהן עליו הכסוב לעצב (חולין יא.)
שמועתי.
מרבתי:
והקריב המקריב.
אלמא בעלים קרי מקריב.
הלכן אימניה צכלל המקריב לא יתשב, אם חשבו על שחיטת סבין או על זריקתו על מנת לאכול חור למנוה היו פיגול:
ורבי אליעזר פוסל.
דיכין דבהמה דעיבד כוכבים היא, אע"י דשראל קשיתי מנימא ביה מחשבת עובד כוכבים, דקתם מחשבתו לעצומת כוכבים (חולין לח:):

◄ שיטה מקובצת (המשך) ►

את מתאכלת א"כ (מנין) [היה] לנו לימר שאלא איתו כלי על שרת, מיי דהוי [אקבלה] דבעיין כלי שרת משום דכלי קרא ויסם באגנות (מנחת כו.) בעלות סני, וי"ל דהוא מוסיא באגנות [נפיקן לן כלי לאפוקי שלא יקבל ציד, אבל שהיה כלי שרת דהיינו שחוקד ככלי לאו מהתם נפקא אלא מדכמיס ושעית מורקויות (פסח מ, א) גבי כלי המנחת שצנעו מתורות המשק, אבל [גבין] שחיטה מני כמיס ושעית סכיוו, הלכן לא צעין כלי שרת בשחיטה. ומיהו היבסא של מנחות לריכה להיות כלי שרת מדכמיס גבי מורקות שמיס מנאסם טולת למנחה (במדב' י, ט) אלמא היו טעמים המנחה במורקות שחי כלי שרת דכפי' כיון שהם מכוסים גבי כלי המנחת. כך נראה למורי (תורד"ס: [בא"ד לאפוקי אם הבהמה צצפון והכלי בדרוס והדס מקלח בתוכו, ואי"מ כיון שאין הכלי צצפון מוסיק ליה משום דבעיין כלי שרת צצפון אפי"ה פסול כיון קבלה צצפון וכיון שהכלי דדרוס, א"כ הוא הקבלה עצמה דדרוס, וי"ל דלמי למעוטי היכא דרוב הכלי דדרוס ומיעוטו צצפון וקיצול דמן צצפון אפי"ה פסול כיון צצפון דמי כזך, לך מני כלי שרת צצפון לומר לך דבעיין רוב הכלי צצפון שהדס מתקבל בתוכו ולכן שדין ליה במר רוב הכלי אכל גבי סבין לא שייך למומר האי טעמא. ומדע דכל השדוס דקמי וקיצול דמן ככלי שרת צצפון משום הכי הוא רצני גבי קדשים קלים [לא חנן וקבול דמן ככלי שרת] וכן משמע התם דקאלמר סבין מקדשא ליה לצואר כהמה אלמא משמע דכלי שרת הוא אינו ידע למחות ולשלוט הסבין אינו כלי שרת ודא דקאלמר התם סבין מקדשא ליה לשחיטה אינו רוצה לומר שהוא כלי שרת אלא משום שהוא רצני לשחוט. וכן משמע צצרק התודה (מנחות טח:) דלא צעין כלי שרת לשחיטה דקאלמר גבי סבין ועדיפא מכלי שרת דאף על גב דלית ליה חור מקדשא ואי היו כלי שרת הול"ל ועדיפא משאר כלי שרת, אבל ר"ל עדיפא מכלי שרת ממש דהואיל והלר"ך הכסוב כלי לשחיטה ואף על גב דלית ליה חור [דשון תוספות

אחרות תוספותיו שה"ר ד"צ

עין משפט ונר מצוה